

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku A. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do świadczenia przedemerytalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 maja 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2017 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 21 czerwca 2016 r., zmienił ten wyrok i oddalił odwołanie ubezpieczonego A. M. od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania ubezpieczonemu prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Ubezpieczony A. M. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 25 kwietnia 2017 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 328 § 2 k.p.c. i art. 382 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także przepisów prawa materialnego, to jest: art. 1 ust. 1 oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r.

o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin, art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2013 r. o świadczeniach przedemerytalnych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na potrzebę dokonania wykładni art. 1 ust. 1 oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin, które jego zdaniem wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów. Rozbieżności te dotyczą zaś oceny skutków złożonego wniosku o zawieszenie działalności gospodarczej do urzędu skarbowego.

Skarżący podniósł przy tym, że w ocenie Sądu Apelacyjnego złożenie oświadczenia o zawieszeniu działalności gospodarczej do Urzędu Skarbowego i niekwestionowanie tego przez Urząd Skarbowy ani Zakład Ubezpieczeń Społecznych skutkuje zaprzestaniem prowadzenia działalności gospodarczej i brakiem obowiązku uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne. Natomiast w podobnym stanie faktycznym inny pogląd został wyrażony przez Sąd Apelacyjny w (...) w wyroku z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie III AUr (...). Sąd ten uznał bowiem, że „zawieszenie” działalności dla celów podatkowych nie przesądza o wyłączeniu z ubezpieczenia społecznego osoby prowadzącej tę działalność, o ile nastąpiło to z powodu choroby. Zaznaczył przy tym, że przepisy powołanych ustaw z dnia 23 grudnia 1988 r. i z dnia 18 grudnia 1976 r. nie przewidywały instytucji „zawieszenia” prowadzenia działalności gospodarczej i złożenie oświadczenia w tej sprawie w Urzędzie Skarbowym dla celów podatkowych nie może być utożsamiane z zaprzestaniem działalności gospodarczej w rozumieniu prawa ubezpieczeniowego. Z kolei Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 19 marca 2007 r., III UK 133/06 oraz z dnia 20 listopada 2008 r., I UK 103/08, wyjaśnił, że obowiązek ubezpieczenia społecznego osoby prowadzącej działalność gospodarczą wynika z przepisów prawa i nie jest uzależniony od woli ubezpieczonego lub organu rentowego (art. 13 pkt 4 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 oraz w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych), podkreślając, że skoro ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie przewiduje „zawieszenia działalności”, powodującego brak

obowiązku uiszczenia składek ubezpieczeniowych, to zakład ubezpieczeń nie jest uprawniony do zwolnienia ubezpieczonego z tego tytułu.

Kolejny pogląd wynika z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2008 r., II UK 85/08, w którym stwierdzono, że prowadzenie działalności gospodarczej nie może mieć charakteru przypadkowego, w związku z tym faktyczne niewykonywanie działalności w czasie oczekiwania na kolejne zamówienie, czy też w czasie ich poszukiwania, nie oznacza zaprzestania prowadzenia takiej działalności i nie skutkuje uchYLENIEM obowiązku ubezpieczenia społecznego. Obowiązujące w dacie wydania zaskarżonej decyzji przepisy zarówno ustawy systemowej, jak również ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo o działalności gospodarczej, nie przewidywały „zawieszenia działalności gospodarczej”, lecz „zaprzestanie jej wykonywania”.

Skarżący zauważył w związku z tym, istnieje potrzeba wyjaśnienia wątpliwości, czy oświadczenie o zawieszeniu działalności gospodarczej złożone do Urzędu Skarbowego należy utożsamiać z pojęciem zaprzestania działalności gospodarczej i w konsekwencji brakiem obowiązku uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne w rozumieniu art. 1 ust. 1 oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹

§ 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Wymaga również podkreślenia, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), podobnie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, choć oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego formalnie spełnia wyżej określone kryteria, to jednak nie przekonuje o potrzebie poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu

rozpoznaniu. Wniosek ten skupia się bowiem na problemie skutków zgłoszonego przez skarżącego w spornym okresie zawieszenia działalności gospodarczej dla podlegania ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu, jednakże zupełnie pomija faktyczne przyczyny oraz rzeczywistą podstawę prawną nieuwzględnienia przez Sąd drugiej instancji spornego w sprawie okresu w ramach łącznego okresu składkowego i nieskładkowego wymaganego do skutecznego ubiegania się o prawo do świadczenia przedemerytalnego. Tę podstawę prawną stanowi zaś, jak trafnie przyjął Sąd Apelacyjny, art. 5 ust. 4 (pkt 1) ustawy o emeryturach i rentach, znajdujący zastosowanie w niniejszej sprawie na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych (oraz odpowiednio, ze względu na okres, którego dotyczy, na podstawie art. 5 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach), a wymaga przypomnienia, że zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach, przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty dla płatników składek, zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe, nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie. Z powołanego przepisu wynika więc jednoznacznie, że konieczne dla uwzględnienia spornego okresu do okresu ubezpieczenia społecznego jest nie tylko prowadzenie w tym czasie działalności gospodarczej i podleganie ubezpieczeniom społecznym, ale przede wszystkim opłacenie należnych składek (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II UK 151/17, LEX nr 25551000).

Lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazuje natomiast, że ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd drugiej instancji przeczą opłaceniu przez skarżącego składek na ubezpieczenia społeczne za sporny okres prowadzenia działalności gospodarczej. Tymczasem, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy jest w postępowaniu kasacyjnym związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu musiałby uwzględnić owe ustalenia przy rozpatrywaniu podniesionych w skardze zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał zatem, że ubezpieczony nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.